

Meneer aarzelde, keek eens naar Govert. Die jongen had er juist zo'n plezier in.

„Jz.” begon hij „Dat is een moeilijke vraag, jongen.”

Govert keek gespannen naar meneer op, en van hem naar Daan, die kennelijk zo vroeg uit z'n bed was gekomen om nog te kunnen meespelen. Zou Daan nou toch

die rol nog krijgen? vroeg hij zich af. Hij moest opeens aan Vader denken. „Het spelen is niet belangrijk, het knielen wel.” Nu hij het spel zo vaak gespeeld had, was dat heel werkelijk voor hem geworden. De herdersjongen gaf ook alles wat hij had en echt Kerstfeest werd het pas, als je ook aan een ander dacht. Hij, Govert, had tenslotte nog dat kleine rolletje. Als Daan nu in de zaal moest zitten, morgenavond, zou dat een naar gevoel zijn. Hij slikte even, maar toen zei hij spontaan: „Jij mag het wel spelen, Daan. Ik doe dan die andere rol weer.”

Zo gebeurde het. En op de Kerstavond speelden de jongens, zoals ze nog nooit gespeeld hadden. Er werd ademloos geluisterd en het was alsof alle mensen met de spelers mee naar de kribbe gingen om Jezus te aanbidden.

„'t Was prachtig en wat speelde die Daan goed,” werd er later gefluisterd.

Govert hoorde het wel, maar hij was niet jaloers. Hij was veel te blij met dit Kerstfeest, dat alles anders had gemaakt.

De dieren in de herberg

JOHAN WINKLER

Het was een vreselijke tocht voor Maria, voor Jozef en voor het ezeltje. Doodmoe waren ze alle drie: het ezeltje was moe en Jozef was moe, maar het allervermoeidst was Maria en o! wat verlangde ze naar een rustig plekje waar haar kindje geboren kon worden. Drie dagen lang waren ze nu al op weg, soms liep Maria heel moeilijk een eindje naast Jozef, maar meestal zat ze op de rug van het ezeltje, het lieve, het geduldige, maar het o zo doodmoede dier.

Het had allemaal veel langer geduurd dan ze dachten. Wat een eind was het naar Bethlehem! Natuurlijk, het liefst waren ze thuis gebleven, in Nazareth waar ze woonden, maar die Romeinse keizer die over de hele wereld de baas speelde wilde nu juist in die vreselijke maand december al zijn onderdanen tellen en daarom moesten ze allemaal naar de plaats waar ze geboren waren, en dat was voor Maria en Jozef het verre, verre Bethlehem.

Drie dagen duurde nu al die vreselijke tocht. Het werd avond, de derde dag was bijna voorbij en ja, daar, helemaal aan de horizon die lichtjes, dat moest Bethlehem wel zijn. Nog een uur lopen betekende dat, misschien wel twee uur, wie kon het zeggen. Moe waren ze, doodmoe, maar dat niet alleen. Hongerig waren ze ook en dorstig. En dat laatste was het ergste. Een bron, was er maar ergens een bron of een put. Kijk, daar op zij van de weg lag achter vijgebomen een boerderij. Jozef keek er naar en toen keken ze elkaar aan, maar Jozef durfde al niet eens meer naar die boerderij toe gaan; hij wist wel hoe het gaan zou! De boer zou nijdig uit de deur te voorschijn komen en woest gaan schreeuwen, met allebei zijn handen boos in de lucht, en dan zou hij ze wegjagen: „Maak dat je hier vandaan komt, wat heb ik aan al dat volk langs de weg, dieven zijn jullie, maak dat je weg komt!”

Nee, het was beter om door te lopen en dat deden ze dan ook maar, langzaam, heel langzaam, want Jozef kon haast niet meer en het ezeltje kon bijna niet meer en Maria — och, die was het liefst huilend ergens aan de kant van de weg gaan zitten, maar toch deed ze dat niet, ze wist dat ze vol moest houden en ze hoopte, dat ze straks in Bethlehem eindelijk, eindelijk de rust zou vinden waar ze zo naar verlangde. De rust voor zich zelf. En de rust voor haar kindje, dat nu toch wel heel gauw komen moest.

Het werd steeds donkerder en er stak een boze wind op, die recht in hun gezichten zwoefde, een boze natte wind. Maria hield haar hoofddoek tegen haar mond om zich er tegen te beschermen en toch rilde ze van de kou. daar boven op haar ezeltje, dat lieve, vermoede, maar o zo geduldige dier. Achter hen kwam een rijk rijtuig aanrijden, vier paarden waren er voor gespannen. O. als die Maria mee konden nemen, dacht Jozef. Dan zou hij wel nakomen, maar dan kon zij vast op hem wachten, in de herberg. Maar het rijtuig hield niet stil, en de paarden gingen bijna niet voor Maria, Jozef en het ezeltje uit de weg, ze moesten helemaal uitwijken naar de greppel en de modder van het rijtuig spatte hen onder, een vuile, natte modder.

Gelukkig, de lichtjes van Bethlehem werden hoe langer hoe helderder. „Nog even volhouden, Maria,” zei Jozef. „En jij ook.” zei hij tegen het ezeltje en hij klopte het dier bemoedigend op de rug en „i-a”, zei het ezeltje en dat betekende zoveel als: ja, ja, dat zal ik doen.

Naarmate ze Bethlehem naderden werd het hoe langer hoe drukker op de straatweg. Want ze waren de enigen niet die aan het Romeinse bevel gehoor gaven, ze waren de enigen niet die naar hun geboorteplaats trokken om daar op last van de keizer geteld te worden. Jozef begon bang te worden voor al die mensen. Waar moesten die vannacht allemaal blijven? Natuurlijk, sommigen hadden misschien nog familieleden of vrienden in de stad, maar al die anderen, die dat niet hadden, die zouden natuurlijk allemaal plaats zoeken in de herberg. Zeker, dat was een grote

herberg, maar toch — Jozef werd hoe langer hoe angstiger. Stel je voor, als er geen plaats meer was, wat dan, wat dan?

En zo liepen ze daar over de natte, modderige, donkere weg, Maria en Jozef en het eeltje, alle drie moe, doodmoe, maar Maria het meest. Bethlehem naderde.

De herberg was vol, stampvol. In alle kamers sliepen al mensen en ze lagen zelfs onder het grote afdak op de binnenplaats, waar het tenminste een beetje droog was en een beetje warm. En dan was er de grote gelagkamer. Daar zaten en stonden en lekten en lagen ze ook en het was er een drukte van geweld en alles schreeuwde er door elkaar, de mannen, de vrouwen en de kinderen. De mannen dronken wijn en werden daardoor nog luidruchtiger dan ze al waren en als de deur open ging omdat er weer nieuwe gasten naar binnen kwamen, riepen ze: „Ga maar verder, vol is het hier, propvol!” En echt, er kon niemand, niemand meer bij, in de kamers niet en op de binnenplaats niet en in de gelagkamer niet.

Achter in die gelagkamer was een deur. Waar ging die deur naar toe? Die deur kwam in de stal uit. Want och, het was maar een eenvoudige herberg, waar je van de gelagkamer zo maar in de stal kon stappen. Daar in die stal lagen de dieren. Twee koeien en een paard en een ezel en een hond en ook die oude Zwartkop, de kater. Ze konden geen van alle slapen, die dieren, hoewel het al laat was, want die drukte in de herberg, daar bleef zelfs een dier van wakker. En omdat ze toch niet konden slapen, luisterden ze maar naar al die geluiden en naar al die stemmen en vooral oude Zwartkop, de kater kon alles verstaan wat de mensen tegen elkaar zeiden, want hij was al zo oud, die kater en daarom had hij langzamerhand alles leren verstaan wat de mensen spraken. Nu ook, hij hoorde het allemaal, die mannen die „Nog meer wijn!” riepen en die mannen die, als de deur naar de straat weer openging, hieldkeels schreeuwden: „Ga maar verder, vol is het hier, propvol!”

Ja, daar riepen ze het weer en daarna hoorde Zwartkop het ineens, de angstige stem van een man, die smeekte en pleitte: „Maar lieve mensen dan toch, drie dagen zijn we al onderweg, mijn vrouw en ik, en we kunnen niet meer, echt, we kunnen niet meer!” Maar ze lachten hem uit. „Vol is het hier,” riepen ze, „propvol is het!” En weer smeekte die man en omdat hij zo aanhield, werd het toch wat stiller in die gelagkamer en nu konden alle dieren het duidelijk horen hoe hij smeekte, die Jozef, want Jozef was het die daar in de deur stond met tranen in zijn ogen en met tranen in zijn stem: „Ik wil wel buiten blijven,” zei hij, „en ons ezeltje ook, maar als jullie Maria maar binnenlaten, Maria en ons kind, dat straks komen gaat!”

En toen hij dat gezegd had, kwam Maria over de drempel naar binnen en iedereen zag hoe moe ze was en dat ze, als Jozef haar niet stevig vast hield, om zou vallen, zo ziek was ze en zo zwaar en zo moe. Maar de herberg was vol en werkelijk, werkelijk, er was geen plaats meer.

En toen is het gebeurd, daar in die stal, dat de dieren elkaar aankeken. De koeien en het paard en de ezel en de hond en ook die oude Zwartkop, de kater. Ze keken elkaar aan en het was of ze zeggen wilden: „Maar bij ons, bij ons is toch plaats!” En daar was Zwartkop al bij de deur, bij de deur tussen de stal en de gelagkamer en hij krabde met zijn oude sterke nagels tegen de deurpost en hij krabde maar en krabde maar, uit alle geweld, en een boer die vlak bij die staldeur zat met zijn glas wijn, hoorde het gekrab en het hinderde hem en daarom deed hij de deur maar open om de kater bin-

nen te laten. En daar stonden ze allemaal bij die open deur naar de stal, hun koppen dicht bij elkaar. Iedereen in de volle gelagkamer zag ze ineens: de koeien en het paard en de ezel en de hond en de kater, die op Maria toeliep en zich tegen haar rok aanvljide en het was net of hij zeggen wou: kom maar mee, als de mensen jou niet helpen willen, zullen wij het doen.

Maria scheen het te begrijpen wat Zwartkop zeggen wou, ze liep achter het dier aan naar die staldeur en ineens begon daar dat paard blij te hinniken; kom maar bij ons, scheen hij te hinniken, en de twee koeien gingen heel zachtjes loeien, want Maria's oren mochten geen pijn gaan doen en: kom maar bij ons, schenen ze te loeien, en de ezel en de hond knikten, alsof ze zeggen wilden: zo is het, kom maar bij ons. Maria, achter Zwartkop aan, liep naar de stal en Jozef volgde haar en hun eigen ezeltje kwam mee, zo maar door die gelagkamer vol mensen. De mensen gingen opzij en lieten hen gaan, want och, ze hadden daar straks wel geroepen: „Ga weg, het is hier vol!” maar zo heel erg slecht waren ze toch ook niet en in hun hart waren ze blij, dat die vrouw en die man in de stal wat warmte zouden vinden, warmte en rust.

Och die dieren, die dieren! Ze glansden en straalden van blijdschap, dat Maria en Jozef hun stal binnen wilden komen en het ezeltje van Jozef ging naast het ezeltje van de herbergier liggen en ze praatten vrolijk tegen

elkaar van „I-a” en nog eens „I-a” en de koeien en het paard maakten zoveel mogelijk ruimte, zodat Maria eindelijk rusten kon, op het stro waar zij eerst gelegen hadden. En ja, toen werd daar in die stal, zomaar tussen de dieren, dat kindje geboren dat Jezus heette en toen het geboren was, gebeurde het grote wonder, dat ineens alle klokken in Bethlehem gingen luiden en dat het licht werd midden in de nacht en dat de mensen verbaasd tegen elkaar zeiden: „Hoor je dat?” Hóór je dat!” En wat ze hoorden, dat was het gezang van engelen van heel hoog en ver, en toch ook weer van heel dichtbij: een heerlijk gezang van vrede op aarde en geluk voor alle, alle mensen. Omdat het kind geboren was, waarnaar heel de wereld al zó lang had uitgezien.

De dieren daar in de stal luisterden mee: het paard, de twee koeien, de twee ezeltjes, de hond en die Zwartkop, de kater. En die stond het allerdichtst bij het kindje en bij Maria, de moeder. Zo dicht, dat Maria hem, zo druk als ze het met haar kindje had, toch even aaien moest. Over z'n lieve, oude zwarte poesekop.

„Dank je,” betekende dat zachte, strelende gebaar. „Dank je, dat jij de deur opendeed, toen ieder zei dat er geen plaats was . . .”